

MIKSI PAAVALI KIELSI MIEHIÄ PEITTÄMÄSTÄ PÄÄTÄÄN JA
KÄSKI NAISIA PEITTÄMÄÄN PÄÄNSÄ?

Tulkinta jaksosta 1. Kor. 11:2–16

Anne Mikkola

26.3.2023

PAKANOIDEN APOSTOLISTA

- ▶ Paavalin kirjeet (13/27 UT:n kirjasta)
 - ▶ 1 Tess, Gal., 1 & 2. Kor., Fil., Filem., Room.
 - ▶ 2. Tess, Kol., Ef., 1. & 2. Tim. , Tit.
- ▶ Apt. t., Luukkaan kuvaus kristinuskon menestystarinasta
- ▶ Pietari mainitsee Paavalin kirjeissään
- ▶ myöhempiä Paavalin jälkeisiä kertomuksia (Paavalin ja Teklan teot yms)

Saulin kääntymys n. 36 jKr.

Kiivas fariseus

-> uskollisuus Jumalan liitolle valitun kansan kanssa näkyy käskyjen noudattamisena (tärkeimmät: ympärileikkaus, puhtaussäännökset)

Damaskoksen tien ilmestys

-> Jeesus on odotettu Messias Kirjoitusten tulkinta uusiksi.

Kutsu pakanoiden apostoliksi

jatkuvia jännitteitä juutalaisuuden sisällä

Paavalin sanoman radikaaliudesta

➤ **MESSIAS TULI KAIKILLE KANSOILLE.** (PAAVALI PUOLUSTAUTUU KUNINGAS AGRIPPALLE)

*"Minä puhun vain siitä, ..., että **Messiaan tuli kärsiä kuolema ja ensimmäisenä nousta kuolleista sekä julistaa valon sanomaa niin meidän kansallemme kuin muillekin kansoille.**" (Apt.t. 26:22-23)*

➤ **YMPÄRILEIKKAUSTA EI TARVITA**

*"Hän (Abraham) sai ympärileikkauksen merkin sen vakuudeksi, että **hänet oli hyväksytty vanhurskaaksi jo, kun hän ympärileikkaamattomana uskoi.** Näin hänestä tuli kaikkien niiden isä, jotka uskovat ja jotka katsotaan vanhurskaiksi, vaikka he ovat ympärileikkaamattomia. " (Room. 4:11.)*

➤ **JUMALAN TEMPPELI OLETTE TE**

*"Ettekö tiedä, että **te olette Jumalan temppeli ja että Jumalan Henki asuu teissä?** Jos joku turmelee Jumalan temppelin, Jumala saattaa turmioon hänet. **Jumalan temppeli on pyhä, ja tämä temppeli olette te**" (1. Kor. 3:16-17)*

Vertaa: Jerusalemin temppelin eri ihmisryhmille erotetut alueet (ylin pappi, muut papit, miehet, naiset, orjat ja pakanat)

▶ SOSIAALINEN PAHENNUS

Yhteiskunta perustui kunnian ja häpeän varaan rakentuviin hierarkkisiin verkostoihin ja keskinäiseen riippuvuuteen niiden sisällä.

- ▶ Rikkaat huolehtivat heistä riippuvista ja maksoivat yhteisiä ”hankintoja” ja juhlia.
- ▶ Alemmat palvelivat ylempiään, ja toivat kunniaa suojelijoilleen

Kristillisen srk:n elämä rikkoi näitä sosiaalisia ja taloudellisia rajoja sisältä päin, vastavuoroisuus ei enää hierarkkista

- ▶ Koettiin uhkana yhteiskuntajärjestykselle Roomassa, jossa luokat haluttiin pitää erillään toisistaan

1 Kor 11: 2-16: TEKSTIN MYSTEERI

- Jakso on käsittämätöntä ja hyvin ristiriitaisen kuuloista tekstiä – varsinkin alkukielellä.
- Eksegeettien/kääntäjien tulkinnat vähintäänkin puutteellisia.
- Kuitenkin sitä on käytetty kirkon historiassa ja yhä edelleen naisten tehtävien rajoittamiseen vetoamalla ns. pää-rakenteeseen:

*” Mutta minä tahdon, että te tiedätte sen, että Kristus on jokaisen miehen **pää** ja että mies on vaimon **pää** ja että Jumala on Kristuksen **pää**. ”*

→ näyttäisi olevan kyse enemmän pukeutumisesta kun molemmat rukoilevat ja profetoivat seurakunnan kokoontumisessa

Kirkkoraamattu 1938

- ▶ 3. Mutta minä tahdon, että te tiedätte sen, että Kristus on jokaisen miehen **pää** ja että mies on vaimon **pää** ja että Jumala on Kristuksen **pää**.
- ▶ 4. Jokainen mies, joka rukoilee tai profetoi **pää peitettynä**, häpäisee **päänsä**.
- ▶ 5. Mutta jokainen vaimo, joka rukoilee tai profetoi **pää peittämätönnä**, häpäisee **päänsä**, sillä se on aivan sama, kuin jos hänen päänsä olisi paljaaksi ajeltu.
- ▶ 6. Sillä jos vaimo ei **verhoa päätään**, leikkauttakoon hiuksensakin; mutta koska on häpeäksi vaimolle, että hän leikkauttaa tai ajattaa hiuksensa, niin **verhotkoon itsensä**.
- ▶ 7-9. Miehen ei tule **peittää päätänsä**, koska hän on Jumalan kuva ja **kunnia**; mutta vaimo on miehen **kunnia**. Sillä mies ei ole alkuisin vaimosta, vaan vaimo miehestä; eikä miestä luotu vaimoa varten, vaan vaimo miestä varten.

Kreikankielinen alkuteksti

- ▶ 3. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ **κεφαλὴ** ὁ Χριστὸς ἐστίν, **κεφαλὴ** δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, **κεφαλὴ** δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός.
- ▶ 4. πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων **κατὰ κεφαλῆς ἔχων** καταισχύνει τὴν **κεφαλὴν** αὐτοῦ.
- ▶ 5. πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα **ἀκατακαλύπτω τῇ κεφαλῇ** καταισχύνει τὴν **κεφαλὴν** αὐτῆς· ἐν γὰρ ἐστίν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ.
- ▶ 6. εἰ γὰρ οὐ **κατακαλύπτεται** γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, **κατακαλυπτέσθω**.
- ▶ 7-9. Ἄνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει **κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν** εἰκὼν καὶ **δόξα** θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ **δόξα** ἀνδρὸς ἐστίν. οὐ γὰρ ἐστίν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα.

- ▶ **10.** Sen tähden vaimon tulee **pitää päässään vallanalaisuuden merkki** enkelien tähden.
- ▶ **11.-12.** Herrassa ei kuitenkaan ole vaimoa ilman miestä eikä miestä ilman vaimoa. Sillä samoin kuin vaimo on alkuisin miehestä, samoin myös mies on vaimon kautta; mutta kaikki on Jumalasta.
- ▶ **13.** Päätäkää itse: sopiiko vaimon rukoilla Jumalaa **pää peittämättönnä?**
- ▶ **14-15** Eikö itse luontokin opeta teille, että jos miehellä on pitkät hiukset, se on hänelle häpeäksi; ja että jos vaimolla on pitkät hiukset, se on hänelle **kunniaksi**? Sillä ovathan hiukset annetut **hänelle hunnuksi**.
- ▶ **16.** Mutta jos joku haluaa väittää vastaan, niin tietäköön, että meillä ei ole sellaista tapaa eikä Jumalan seurakunnilla.

- ▶ **10** διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ **γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς** διὰ τοὺς ἀγγέλους.
→ **naisella tulee olla valta ja kontrolli päästään**
- ▶ **11-12.** πλὴν οὐτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὐτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ.
- ▶ **13** Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα **ἀκατακάλυπτον** τῷ θεῷ προσεύχεσθαι;
→ **Päätelkää keskuudessanne, onko naisen sopivaa rukoilla Jumalaa pää peittämättömänä.**
- ▶ **14-15** οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν· γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ **δόξα** αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἡ κόμη **ἀντὶ περιβολαίου** δέδοται [αὐτῇ].
→ **Ei edes luonto opeta teille, että pitkät hiukset ovat miehelle häpeäksi. Naiselle taas pitkät hiukset ovat kunniaksi, sillä onhan hiukset annettu hänelle hunnun sijaan.**
- ▶ **16** Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

AIEMPIEN TUTKIMUSTEN SELITYKSIÄ PAAVALIN TARKOITUKSESTA

- ▶ ylläpitää tai aikaansaada
 - ▶ sukupuolten hierarkia
 - ▶ sukupuolten tasa-arvo
 - ▶ sukupuolierot
- ▶ välttää epäasiallisesta pukeutumisesta johtuva häpeä.
- ▶ Suojella miehiä seksuaalisilta houkutuksilta

VAIKEUKSIA JAKSON YMMÄRTÄMISESSÄ

Paavali

- ▶ vaikuttaa sisäisesti ristiriitaiselta
- ▶ ei mainitse, mitä päänpeitteellä tarkoitetaan
- ▶ käyttää sanoja, joilla on monia tekstiin sopivia merkityksiä (“pää”, “kirkkaus”/”kunnia”)

Tämän seurauksena

- ▶ Ei ole yksimielisyyttä siitä, mistä on kyse: naiset eivät hunnuttaudu/peitä päätään tai päästävät hiuksensa vapaiksi tai miehet peittävät päänsä?
 - ▶ Tulkinnat ovat ristiriidassa jonkun tekstin osan kanssa (esim. Jae 15)
 - ▶ Jotta teksti olisi ymmärrettävää usein tekstin osia jätetään huomiotta, sanoja lisätään tai muutetaan niiden merkityksiä tavanomaisimmista.
 - ▶ Paavalin teologiasta tulee outoa tai Paavalin oletetaan argumentoivan sekavasti. Tässä ei sinällään mitään uutta:
 - ▶ Pietari: "**Niissä** (=Paavalin kirjeissä) **tosin on yhtä ja toista vaikeatajuista**, mitä tietämättömät ja haihattelevat ihmiset omaksi tuhokseen vääristelevät niin kuin kaikkia muitakin pyhiä kirjoituksia. (2 Piet. 3:16)
- => Paavali on palvellut kirkon historiassa erilaisten oppien takaajana, niin eri kirkkokuntien eri dogmien kuin vaikkapa gnostilaisuuden tai areiolaisuuden.

MITEN SELVITTÄÄ MISTÄ ON KYSE?

Tarvitsee ymmärtää

- Sosiaalista kontekstia
 - naisten asemaa yhteiskunnassa ja Paavalin käsityksissä
 - mitä ”pään peittäminen” merkitsi miehille ja naisille, mikä oli niin häpeällistä, kuin Paavali antaa ymmärtää
- Ympäristön ajattelutapoja (filosofioita, mysteerikultteja, uskonnollisia virtauksia)
- itse tekstinkohdan ilmaisujen/sanojen merkityksiä (Antiikin kreikan vs. Raamatun sanakirjat, digitaaliset materiaalit)

**PAAVALIN MATKAT
JA
NAISET MATKAN VARRELLA**

1. matka

*“Paavali lähti seuralaisineen Pafoksesta [Kyproksella] ja purjehti Pamfyliaan **Pergeen** [eteläisessä Anatoliassa] ...He jatkoivat Pergestä eteenpäin ja tulivat Pisidian Antiokiaan [keskisessä Anatoliassa].” (Apt.t. 13:13–14)*

“Paavali ja Barnabas julistivat sanaa Pergessä ja jatkoivat matkaansa Attaliaan. Siltä he purjehtivat [Syyrian] Antiokiaan.” (Apt.t. 14:25–26).

Perge

<http://www.biblicalarchaeology.org/daily/biblical-topics/new-testament/pauls-first-missionary-journey-through-perga-and-pisidian-antioch/>

Pisidian Antiokiaan

Jumalaapelkääviä naisia (ei-juutalaisia pakanoita) **merkittävissä asemissa synagoogissa!**

- **Aphrodisias:** Arkeologisten löytöjen mukaan paikallisen synagoogan rakentamista rahoittanut avainhenkilö oli "jumalaapelkäävä" (=pakanataustainen) käännynnäinen nainen
- **Pisidian Antiokiassa** jumalaapelkäävät ylhäiset naiset avainasemassa Paavalin karkottamisessa kaupungista

Pisidian Antiokia

” seuraavana sapattina melkein koko kaupunki kerääntyi kuulemaan Herran sanaa (synagogaan). *Kun juutalaiset näkivät väenpaljouden (oxchlos), kiihko valtasi heidät ja he kiistivät herjaten sen, mitä Paavali puhui. Silloin Paavali ja Barnabas sanoivat heille suorat sanat: ”Kaikkein ensimmäiseksi Jumalan sanaa oli julistettava teille. Mutta koska te torjutte sen ettekä pidä itseänne iankaikkisen elämän arvoisina, me käännymme pakanoiden puoleen. Herra on näet antanut meille tämän käskyn:*

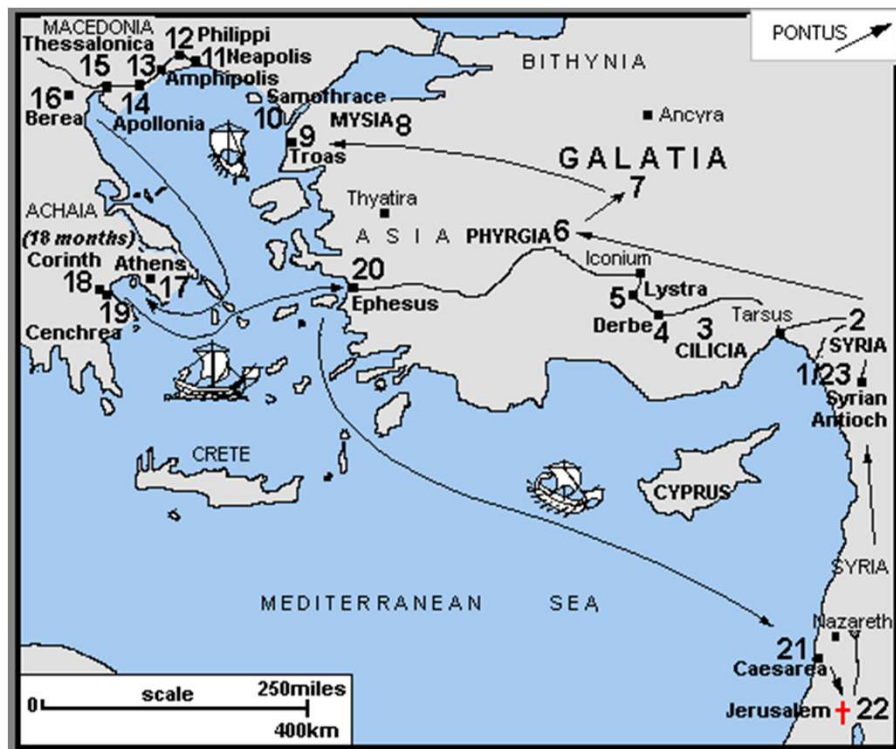
- ”Minä panen sinut valoksi kansoille, pelastukseksi maan ääriin saakka” (Jes. 42:6)

Tämän kuullessaan pakanat iloitsivat ja ylistivät Herran sanaa...

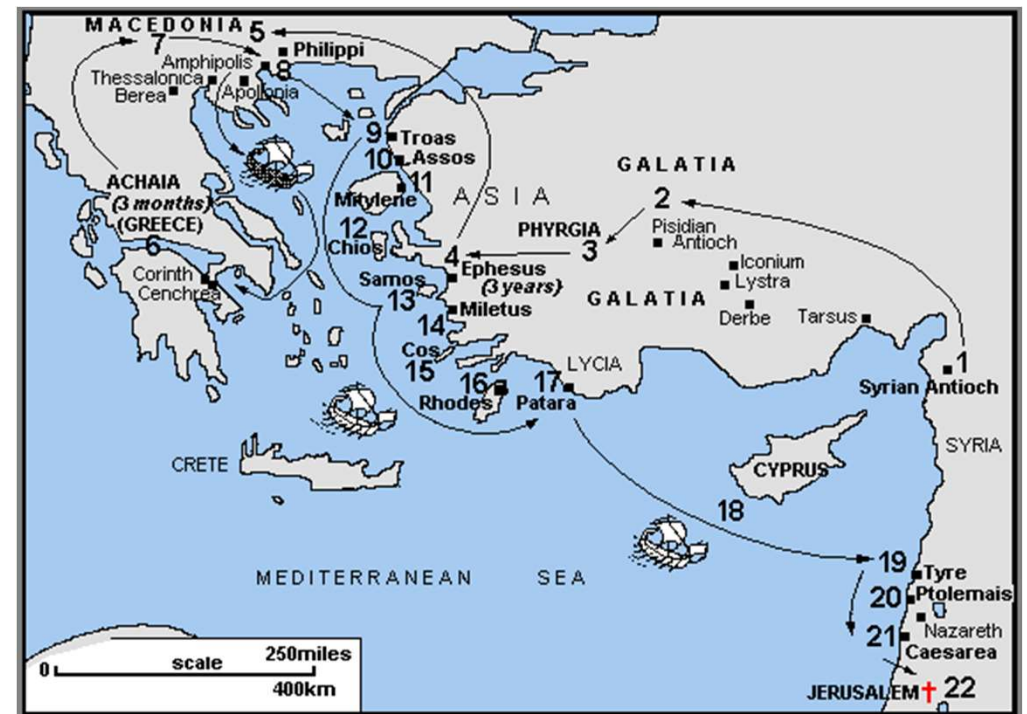
*Mutta juutalaiset yllyttivät **jumalaapelkääviä ylhäisiä naisia** ja kaupungin johtomiehiä **Paavalia ja Barnabasta vastaan**, niin että heitä alettiin vainota ja heidät karkotettiin siltä seudulta. (Apt.t. 13:44-50)*

- ▶ ylhäiset naiset aktiivisia häätämään Paavalin pois kaupungista kun alemman luokan naiset ja miehet (”väkijoukkiot”) uhkasivat ”vallata” synagogan!

2. matka

3. matka

Kaupungit ja asukkaat

- ▶ Roomalaisten provinssien pääkaupunkeja
 - ▶ Tessalonikia (Makedonia), Korintti (Akhaia), Efesos (Aasia)
- ▶ Kaupunkeja, jonne keisari sijoitti sotien veteraaneja (Filippi, Pisidian Antiokia)
- ▶ Suurimpia kaupunkeja: Rooma, Aleksandria, Korintti, Syyrian Antiokia, Efesos
- ▶ Kaupunkien välillä liikuttiin paljon (Apollos, Priscilla, Timoteus, Onesimus)
- ▶ Mitä Paavali näki matkan varrella?
 - ▶ Keisarin patsaita, temppeleitä eri jumalille
 - ▶ Yhteisiä kultillisia juhlia kaupungeissa
 - ▶ Filosofista keskustelua kaduilla
 - ▶ Keisari ”pelastaja”, ”rauhan tuoja”, ”Jumalan poika”, ”hyvinvoinnin tuoja – yhteinen kultti kaikkialla

Efesos: - taloudellinen uhka kun Artemiin temppelin hopeakuvat eivät käyneet kaupaksi. Kansa kokoontui teatteriin.

Suuri on Efesoksen
Artemis!

Apt.t.19: 23-40

Naisia matkalla: Priscilla

- ▶ **Priscilla** (Roomassa, Korintissa, Efesoksessa ja Roomassa)
 - ▶ Paavali lähti sitten Ateenasta ja meni **Korinttiin**. Siellä hän tapasi Aquilan, Pontoksesta kotoisin olevan juutalaisen, ja tämän vaimon **Priscillan**. He olivat äsken tulleet Italiasta, koska Claudius oli karkottanut Roomasta kaikki juutalaiset. (Apt.t. 18:1-2)
 - ▶ Paavali viipyi Korintissa vielä jonkin aikaa. Sitten hän hyvästeli veljet ja lähti purjehtimaan kohti Syyriaa (**Efesoksen** kautta) yhdessä **Priscillan ja Aquilan** kanssa. (Apt.t. 18:18)
 - ▶ Apollos alkoi rohkeasti puhua synagogassa (Efesoksessa). Kuultuaan hänen julistustaan **Priscilla ja Aquila** ottivat hänet huostaansa ja **perehdyttivät hänet tarkemmin Jumalan tiehen**. (Apt.t. 18:26).
 - ▶ Paavali itse Efesoksesta: "Aasian maakunnan seurakunnat lähettävät teille terveisiä. Myös **Aquila ja Prisca ja heidän kodissaan kokoontuva seurakunta** lähettävät teille paljon terveisiä Herran nimeen" (1 Kor. 16:19)
 - ▶ Paavali (**Roomalaisille** 16:3): Tervehtikää **Prisca ja Aguilaa**, työtovereitani (synergos) Kristuksen Jeesuksen palveluksessa. He ovat panneet henkensä alttiiksi minun takiani, ja **heitä kiittävät minun lisäksi myös kaikki pakanuudesta kääntyneiden seurakunnat**. Sanokaa terveisiä myös *heidän talossaan kokoontuvalle seurakunnalle*.
- ▶ Huomattavaa, että Priscilla oli niin merkittävä henkilö, että Luukas mainitsi hänet useasti kuvatessaan kristinuskon voittokulkua Apostolien teoissa

Naisia matkalla

- ▶ Filippissä
 - ▶ Jumalaapelkäävän kauppiaan **Lydian** perhekunta kääntyy (Apt.t. 16:14)
 - ▶ "Kehotan **Euodiaa ja Syntykeä** elämään sovussa Herraa palvellen. Pyydän myös sinua, uskollinen työtoverini, auttamaan näitä naisia, jotka ovat minun kanssani taistelleet evankeliumin puolesta samoin kuin Clemens ja muutkin työtoverini (sunergos)..” (Fil 4:2-3)
- ▶ Ateenassa **Damaris** tulee uskoon
- ▶ Korintissa
 - ▶ **Khloe**: "Olen näet saanut kuulla Khloen väeltä, että teillä, veljeni on keskenänne riitoja" (1 Kor. 1:11) -
-[kodissa kokoontuva srk.](#)
 - ▶ **Foibe**: "Annan teille suositukseni sisarestamme Foibesta, joka on Kenkrean (Korintin 2.satama) seurakunnan palvelija (**diakonos**). Ottakaa hänet vastaan Herran palvelijana niin kuin pyhille sopii ja auttakaa häntä kaikessa, missä hän tarvitsee teitä. Onhan hän itsekin ollut tukena monille (**prostatis**, "suojelija", "seisoa edessä"), myös minulle. (Room 16:1-2)
- ▶ Muita työtovereita room. kirjeen luvussa 16
 - ▶ **Maria**, "joka on nähnyt paljon vaivaa (kopiao, tehnyt työtä) teidän hyväksenne" (16:6)
 - ▶ Andronikos ja **Junia**, "heimolaisilleni ja vankilatovereilleni, jotka ovat arvossa pidettyjä **apostolien** joukossa ja ovat olleet Kristuksen omia jo ennen minua" (16:7)
 - ▶ **Tryfaina ja Tryfosa**, "jotka tekevät ahkerasti Herran työtä (kopiao)". (16:12)
 - ▶ **Persis**, "rakas sisar, joka on nähnyt paljon vaivaa (kopiao) Herran työssä" (16:12)
 - ▶ "Terveisiä Rufukselle, jonka Herra on valinnut, ja hänen **äidilleen, joka on kuin äiti minullekin**" (16:13)
 - ▶ "Terveisiä Filologokselle ja **Julialle ja hänen sisarelleen...**" (16:15)

Miten Paavali puhui naisista?

- ▶ Ei stereotyyppistä vähättelevää kieltä joka yleistä silloin tai nykyäänkin tyyliin ”naiset ovat sellaisia ja tällaisia”
- ▶ Käytti samoja nimityksiä kuin vaikkapa Timoteuksesta tai itsestään
- ▶ Matkasi naisten kanssa (mikä herätti kysymyksiä):
 - ▶ ”Enkö meillä (=apostoleilla) olisi oikeutta ottaa matkoillemme mukaan vaimoa, uskonsisarta (=ἀδελφή γυναίκα 'sisar nainen'), niin kuin tekevät muut apostolit, Herran veljet ja Keefas?” (1 Kor 9:5)

- ▶ Useissa kohdin kirjoittaa naisista ja miehistä korostetun rinnastetusti
 - ▶ Avioliitosta
 - ”Mies täyttäköön aviovelvollisuutensa vaimoan kohtaan, samoin vaimo miestänsä kohtaan. **Vaimon ruumis ei ole hänen omassa vallassa vaan miehen, samoin ei miehen ruumis ole hänen omassa vallassaan vaan vaimon.**” (1 Kor 7: 3-4).
 - ” Mies, joka ei usko, on uskovan vaimonsa pyhittävä, ja vaimo, joka ei usko, on uskovan miehensä pyhittävä. ... mutta jos se puoliso, joka ei usko, tahtoo erota, niin erotkoon. Uskovaa veljeä tai sisarta ei tällaisessa tapauksessa sido mikään pakko. (1 Kor 7:14-15)
 - ▶ Rukoilusta ja profetoinnista
 - **Jokainen mies, joka rukoo tai profetoi** pää peitettynä, häpäisee päänsä. **Jokainen nainen, joka rukoo tai profetoi** pää peittämättömänä. (1 Kor 11:4-5)

KIRJEEN PÄÄVIESTI
ja hypoteesini 1 Kor 11:2-16 tulkinnan avaimeksi

Ensimmäisen korinttilaiskirjeen tähtäyspiste :

Kirjeen tarkoitus on puuttua seurakunnan hajaannukseen:

1 Kor. 1:10:

”Veljet, kehotan teitä kaikkia pitämään keskenänne yhtä, välttämään hajaannusta (σχίσμα) ja elämään yksimielisinä”

Huom.

”Veljet” (adelfoi) on monikossa sana, joka pitää sisällään sekä miehet että naiset. Jos puhuteltavassa joukossa oli yksikin mies, tämä olisi puhuttelusana. (vrt. suomen sana ”sisarukset”)

Kirjeet luettiin seurakunnille ja ne myös kiersivät seurakunnista toiseen.

Sovintoa kohden sovinnon sanoin

Margaret Mitchell (Paul and the Rhetoric of Reconciliation, 1991):

- ▶ Kirjeessä toistuvat ***poliittisen retoriikan (homonoia) termit ja ilmaiset***. Puheenparren tarkoitus oli suostutella jakaantuneet ryhmät harmoniaan hierarkkisen suojelijajärjestelmän (patronage) sisällä.
- ▶ Asema määräytyi varallisuuden, sosiaalisten kontaktien, retorisen kyvykkyyden, viisauden, syntyperän mukaan. Myös hengellisyys ja status kuuluivat yhteen. Kunnia ja häpeä keskeisiä asioita.
- ▶ Hajaannus ja statuksen ja kunnian hakeminen oli Korintin ydinongelmia.
- ▶ Ruumis-metaforaa käytettiin tämän tämän hierarkian perustelemiseksi “Hyväntahtoinen patriarkalismi” (benevolent patriarchy)

Dale Martin (The Corinthian Body, 1995)

- ▶ **Paavali käytti tätä retoriikkaa ei-perinteisesti:** haastoi korkean statuksen ihmisiä luopumaan etuoikeuksistaan sen sijaan että olisi suostutellut alemman statuksen ihmisiä hyväksymään asemansa rauhaan ja harmoniaan vedoten.
- ▶ Ristiinnaulittu Kristus tärkeä teema.
- ▶ Ahnehtiminen Herran aterialla
 - ▶ Arvokkaimmat vieraat söivät yhdessä talon isäntien kanssa kulttuurissa. Seurakunta kokoontui varakkaammissa kodeissa
 - ▶ Paavali: “Teidän kokoontumisenne eivät ole oikeaa Herran aterian viettämistä, koska jokainen syö omia ruokiaan, niin että toinen on nälissään ja toinen juovuksissa.” (11:20-21)
- ▶ Epäjumalille uhrattu liha
 - ▶ Vain rikkaimmilla oli varaa seurustella lihaa tarjoavissa ravintoloissa.
 - ▶ Paavali: Jos joku sanoo teille: ‘Tämä on uhriliha’, jättäkää se syömättä hänen vuokseen, omantunnon takia. (10:28)
- ▶ Oikeudenkäynnit
 - ▶ Vain ylemmän luokan ihmisten oli mahdollista ajaa etujaan oikeuslaitoksen kautta
 - ▶ Paavali: “Saisitte hävetä! Eikö omasa jouskossanne ole yhtäkään viisasta, joka pystyisi raktaisemaan kahden veljen välisen riidan” (6:5).

OMA METODINI TEKSTIN TULKITSEMISEKSI

- Oletetaan Korintin seurakuntaan riittävän mutkikas konflikti, jotta Paavalin tekstistä tulee järkevä.
- Otan tekstin kirjaimellisesti ja käytän mielikuvitusta sen sijaan ***kuvittelemalla*** Korintin tilanteen sellaiseksi, että teksti sopii siihen.
- Huomioidaan, että kirjeessä käsitellään sosiaalisten luokkien välistä konfliktia, kuten Martin esittää.
- Esitän, että Martinin perussanoma sosiaalisten luokkien välisestä konfliktista koskee myös päänpeittämisjaksoa, vaikka Martin pitää tätä ainoana poikkeuksen. Kuitenkin statusta osoitettiin tuolloin juuri pukeutumisella.
- Paavali käyttää kirjeessään yksimielisyyden retoriikkaa epätavallisella tavalla saadakseen yläluokan muuttamaan käytöstään alempiinsa nähden.

Hypoteesini

Konflikti koskee statusta ja kunniaa **miesten kesken ja naisten kesken** enemmän kuin sukupuolten välillä.

Koska sekä miehet että naiset osoittivat statustaan sillä miten *“pukivat päänsä jumalanpalvelustilanteessa”*, pään peittämisestä tuli seurakuntaa jakava asia.

Huomaa, että naisten asema oli sidottu sukupuolta enemmän sosiaaliseen, etniseen tai taloudelliseen statukseen ja hänen miehensä asemaan.

Statue of the Emperor Augustus
from the Julian Basilica at Corinth.
Archaeological Museum of Corinth

Sosiaalinen status ja pään peittäminen

Miehet

- ▶ Miehet peittivät päänsä roomalaisessa jumalien palveluksessa johtaessaan uhraamista (kuten naisetkin). Tämä asema annettiin yhteisön kunnioitetuille jäsenille.
- ▶ Juutalaiset miehet ehkä peittivät päänsä tuolloinkin rukoilleessaan.
- Jotkut miehet ehkä peittivät päänsä myös seurakunnassa.
- **Paavali: *Miesten ei pitäisi peittää päätään***

Naiset

Johtolanka Pisidian Antiokiasta – Catherine Kroeger)

- Apt.t. 13:14-51. "Jumalaa pelkäävät" kunnianarvoiset pakananaiset (ευσχημονας) käyttävät valtaansa ajaakseen Paavalin pois Pisidian Antiokiasta.
- Syy: Paavalin suosio hupeni, kun pakannoiden "joukot" (οχλος) tulvivat synagogaan. Kroeger: ehkä juuri huonosti käyttäytyviä naisia tulvi synagogaan. He olivat uhka Jumalaa pelkääville juutalaisten keskuudessa kunnioitetun aseman saaneille pakananaisille.

Rinnastus Korinttiin?

- "Jumalaa pelkääviä" naisia (koska srk kokoontui aluksi jumalaa pelkäävän Titius Justuksen kotona)
- Jakeessa 1 Kor 12:24 sama sana kunnianarvoisista pakananaisista (ευσχημονας)
- mysteerikulttitaustaisia naisia (14:23,), jotka olivat ennen harjoittaneet villejä menoja (μαινομαι).
- Korintissa oli varakkaita naisia (Khloe, Foibe, Priscilla).

=> NAISTEN VÄLINEN KONFLIKTI?

- ▶ Statusjännitteitä “Jumalaa pelkäävien” arvostettujen pakananaisten ja mysteerikulttitaustaisten alemman luokan naisten välillä.
- ▶ **Statusta korostetaan hiustyyleillä:**
 - ▶ Mysteerikulttitaustaisia naisia, jotka päästävät hiuksensa vapaiksi lähestyäkseen hengellisiä asioita tai merkinä vapaudesta Kristuksessa
 - Tapa siirtyi kristilliseen profetoimiseen?
 - ▶ Jotkut vaativat kaikkia peittämään päänsä aviollisella päänteitteellä (siten sulkien pois naimattomat, tai ei-roomalaiset kilpailijat)? Aviollista päänteitettä sai käyttää vain siihen oikeutetut roomalaiset naiset.
 - ▶ Toiset peittivät päänsä sitomalla hiukset pään päälle kampaukseksi
 - Näitä kaikkia tapoja on ehdotettu tutkimuksissa!

PORTRAIT OF A ROMAN LADY. This mosaic comes from Pompeii, Italy, and depicts a woman from the late first century B.C.E. or early first century C.E.
Photo: Dominik Matus/CC by SA-4.0.

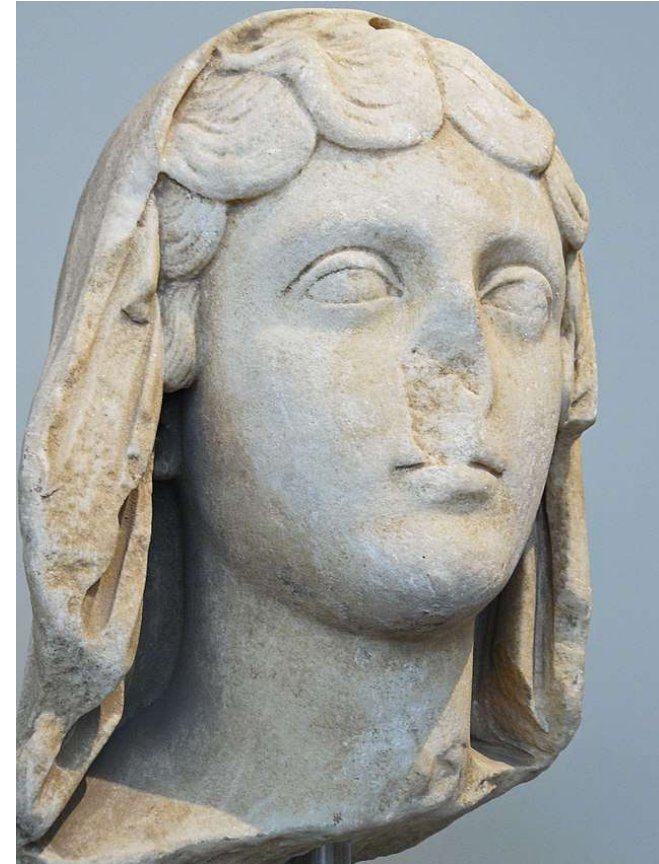

Livia moglie di augusto e madre di tiberio

Bust of a young woman, ca. 30 CE. The garb she carries (stola) marks in this time a married woman.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/ea/Bust_Roman_wife_Glyptothek_Munich.jpg

Portrait Bust of Roman Empress Faustina The Younger wife of Marcus Aurelius Antonine
 Period 161-180 CE

Paavalin kommunikaatio-ongelma Korintissa

- ▶ Kuinka saada **miehet** luopumaan statusmerkeistään eli päänpeittämisestä jumalanpalveluksessa.
- ▶ Kuinka perustella **alemmista luokista** tuleville uusille kristityille, että heidän ei pitäisi harjoittaa vapauttaan Kristuksessa päästämällä hiuksensa avoimiksi profetoidessaan ja rukoillessaan?
- ▶ Kuinka saada heidät sitomaan hiuksensa pänsä päälle kulttuurillisesti hyväksytyllä tavalla?
- ▶ Miten olla vihoittamatta **Jumalaa pelkääviä tai juutalaisnaisia**, jotka paheksuivat mysteerikulttien tapoja jumalanpalveluksessa. He mieluiten soisivat vain itsensä kaltaisten naisten rukoilevan ja profetoivan julkisesti.
- ▶ **Miten tämän voisi teologisesti perustella?** Ulkoisiin merkkeihin vetoaminen olisi ristiriidassa Paavalin omien opetusten kanssa.

Mitä tarkoittaa metaforinen “pää” κεφαλή?

- Pää-sanalla **ei** ollut kreikaksi merkitystä johtaja, auktoriteetti!
- Vanhassa testamentissa pää-sana (שׂר) esiintyy johtaja merkityksessä peräti noin 180 kertaa. Useimmiten se on käännetty kreikaksi muulla kuin κεφαλή-sanalla.
- Lähde/alkuperä sopii hyvin sanan yleiseksi merkitykseksi UT:ssa.

Taulukko 1. κεφαλή-sana sanakirjoissa

Liddell-Scott-Jones <i>Greek-English Lexicon</i>	Bauer <i>Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature</i>	Gyllenberg <i>UT:n kreikkalais- suomalainen sanakirja</i>
noblest part, periphr. for the whole person	in case of living being, to denote superior rank, symbol of the father (Tuom. 11:11)	päämies, valtias, herra (esim. 1. Kor. 11:3, Ef. 1:22.)
Life		
in imprecations	in a curse formula	
- generally; source, origin		
- <i>source</i> of river		
- starting point		
- (springing) from the head		
extremity (of things)	of things the uppermost part, extremity, end, point	
- top, brim (of a vessel), extremity of a plot of land		
- <i>capital</i> of a column	cornerstone (forming the farthest extension) of the corner	kulmakivi, päätöskivi
κ. του κόσμου	capital (city), frontier (city)	
- sum, total	lists NT verses without interpreting them	

**Metaforinen “pää” κεφαλή
UT:ssa?**

Taulukko 2. κεφαλή UT:ssa

MERKITYS UT:SSÄ	PAIKAT (ESIINTYMISKERRAT)	YHT. 76
ihmisen (tai eläimen) pää	evankeliumit (30) Apt.t. (4), Room. (1), 1. Kor. (7), Ilm. (19)	61
kulmakivi (εις κεφαλὴν γωνίας)	evankeliumit (3), Apt.t. (1), 1. Piet. (1)	5
Metaforinen käyttö		10
jokaisen miehen pää	1. Kor. 11:3	
naisen pää	1. Kor. 11:3, Ef.5:23	
Kristuksen pää	1. Kor. 11:3	
seurakunnan pää	Ef. 1:22, Ef. 5:23	
ruumiin -srk:n - pää	Kol. 1:18, Kol. 2:19	
hän joka on pää (srk:n)	Ef. 4:15	
valtojen ja voimien pää	Kol. 2:10	
Johdannaisia		
koota yhteen (kaiken Kristuksessa taivaassa ja maan päällä, käskyt), ἀνακεφαλαιουμαι	Ef. 1:10, Room. 13:9	

NÄIN SE KÄY: TEKSTI JA SEN MERKITYS

*Kiitän teitä siitä, että muistatte ja noudatatte niitä opetuksia, jotka olen teille välittänyt
(j. 2)*

- Viittaa korinttilaisten tapaa rukoilla ja profetoida yhdessä riippumatta luokasta
- He kuitenkin häpäisivät toisiaan harjoittaessaan hengellisiä lahjojaan
- Mysteerikultteja oli erikseen miehille ja naisille. Naisten kultit olivat joskus tapa protestoida.

Teidän tulee kuitenkin tietää, että jokaisen miehen pää (κεφαλή) on Kristus, naisen pää on mies ja Kristuksen pää on Jumala.

- ▶ Paavali valitsee luomiskertomuksen osoittaakseen, että miehet ja naiset eivät voi harjoittaa uskontoa toisistaan riippumatta, häväisten toisiaan.
- ▶ Kristuksessa ei ole statuseroja miesten välillä. Jokaisen miehen **pää eli lähde** on Kristuksessa
- ▶ Naisen lähde luomisessa on mies. Nainen ei ole kaiken elämän lähde kuten hedelmällisyyteen keskittyneet mysteerikultit opettivat. Vapaus Kristuksessa ei ole mysteerikulttien kaltaista riippumattomuutta. Kaikki elämä on lopulta lähtöisen Jumalasta.

ONGELMA

Jokainen mies, joka rukoilee tai profetoi pää peitettynä (κατὰ κεφαλῆς ἔχων), häpäisee päänsä. Jokainen nainen, joka rukoilee tai profetoi pää peittämättömänä (ἀκατακάλυπτω τῇ κεφαλῇ), häpäisee päänsä, sillä se olisi sama kuin jos hän on sellainen, jonka hiukset olisi ajettu pois. Sillä jos nainen ei peitä päätään (οὐ κατακαλύπτεται γυνή) leikkauttakoon hiuksensakin. Mutta jos kerran hiusten leikkaaminen tai pois ajaminen on naiselle häpeällistä, niin peittäköön päänsä (κατακαλυπτέσθω). (11:4-6)

- ▶ Päänsä peittävä mies häpäisee päänsä, Kristuksen.
- ▶ Naisten peittämätön pää viittaa avoimiin hiuksiin: prostituoituja ja aviorikkoja vaadittiin päästämään hiuksensa vapaiksi tai ajamaan päänsä.
- ▶ Filon käytti samaa ilmaisua kuvatessaan kreikaksi jaettua 4 Moos. 5:18: ἀκατακάλυπτω τῇ κεφαλῇ , jossa viitataan irtipäästettyihin hiuksiin. .

Sekä miehet että alaluokan naiset luultavasti odottaisivat perusteluja!
Heidän tavoitteenaanhan oli juuri kunnioittaa Jumalaa peittämällä päänsä tai päästämällä hiuksensa vapaiksi.

TEOLOGINEN ARGUMENTTI LUOMISESTA – päästä kunniaan

Miehen ei tule kuitenkaan peittää päätänsä (κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν), koska hän on Jumalan kuva ja kunnia. (εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων). (11:7a)

- ▶ Miehen ei pidä peittää elämänsä lähdeä rukoillessaan ja profetoidessaan, **koska** hän on Jumalan kuva ja kunnia (Ps. 8:5). Paavali antaa ymmärtää, että jumalanpalveluksessa miehen (ja naisen) tulisi ilmaista Jumalan kunniaa mieluummin kuin omaa kunniaansa.

Nainen on miehen kunnia (ἡ γυνή δὲ δόξα ἀνδρός ἐστίν). Sillä mies ei ole alkuisin naisesta, vaan nainen miehestä, eikä miestä luotu naisen tähden, vaan nainen miehen tähden. (11:7b-9)

- ▶ Nainen ei ole miehen kuva, mutta **on** miehen kunnia (EI “heijasta hänen kunniaansa”)
- ▶ Paavali muistuttaa mysteerikulttitaustaisia, että luomisessa miehen alkuperä ei ole nainen, eikä naista luotu erilliseksi miehestä.

Kirkkaus/kunnia viittaa samanaikaisesti Jumalan kunniaan ja inhimilliseen kunniaan tai maineeseen. Häpeän vastakohta on kunnia!

PAAVALIN VIIMEINEN SANA NAISTEN HIUSTYYLEISTÄ

*Tämän vuoksi naisella tulee olla valta/kontrolli päästään
(ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς) enkeleiden tähden. (11:10)*

PAAVALI ENNAKOI VASTALAUSEITA JA REAGOI NIIHIN ETUKÄTEEN

- ▶ haluaa varmistaa, että hänen viittauksiaan luomiseen ja sosiaalisiin tapoihin ei ymmärretä tavaksi rakentaa hierarkioita ja jakolinjoja seurakunnan sisälle.
- ▶ tämä saattoi olla niiden tulkinta, jotka päästivät hiuksensa vapaiksi.
- ▶ **Paavali muistuttaa “evankeliumin järjestyksestä” korostamalla vastavuoroista riippuvuutta Herrassa:**

Herrassa ei kuitenkaan ole naista ilman miestä eikä miestä ilman naista. Sillä niin kuin nainen on alkuisin miehestä (γυνή ἐκ τοῦ ἀνδρός), niin myös mies on (syntynyt) naisen kautta (ἄνὴρ διὰ τῆς γυναικός), mutta kaikki on alkuisin Jumalasta. (ἐκ τοῦ θεοῦ). 11:11-12.

Tämän jälkeen jotkut miehet ehkä yhä haluavat peittää päänsä. Ja jotkut yläluokan naiset ehkä haluavat ymmärtää “peittämättömän” tarkoittavan “hunnuttautumaton”.

=> Lopuksi Paavali vielä varmistaa, että näkyvillä olevat hiukset eivät ole ongelma (miehille eikä naisille), vaan mieluummin avoimet hiukset.

Päätelkää keskuudessanne (itse), onko naisen sopivaa rukoilla Jumalaa pää peittämättömänä. (ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ). (11:13)

Ei edes luonto (οὐδὲ ἡ φύσις) opeta teille, että pitkät hiukset ovat miehelle häpeäksi. Naiselle taas pitkät hiukset ovat kunniaksi, sillä onhan hiukset annettu hänelle hunnun sijaan (ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται [αὐτῇ]). (11:14-15)

Mutta jos joku haluaa väittää vastaan, niin meillä ei ole sellaista tapaa (hunnuttautuminen) eikä Jumalan seurakunnilla (11:16).

Poistetaan kysymysmerkki jakeessa 11:14 (välimerkit on lisätty tekstiin paljon myöhemmin) → merkitys päinvastaiseksi eli "Ei edes luonto opeta, teille että pitkät hiukset ovat miehelle häpeäksi"

Gal. 3:28

"Yhdentekevää, oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa, mies vai nainen, sillä Kristuksessa Jeesuksessa te ole kaikki olette yksi."

- juutalainen vai kreikkalainen (Gal 2) -- Paavalin isoin taisto, jopa haastaen Pietarin julkisesti
- orja vai vapaa (1 Kor 7:21, kirje Filemonille Onesimus-orjaa koskien):
 - " Jokaisen tulee pysyä siinä osassa, jossa hän oli kutsun saadessaan. Jos olit orja, älä siitä välitä. Vaikka voisit päästä vapaaksikin, pysy mieluummin orjana. " (1 Kor 7:21)
=> voidaan lukea myös, merkitsevän "jos voit päästä vapaaksi, tartu mieluummin tilaisuuteen"
 - " Jos siis pidät minua kumppaninasi, ota hänet (Onesimus-orja) vastaan niin kuin minut" (Fil 17)
- Ei yhteiskunnallinen vallankumouksellinen, mutta seurakunnassa oli radikaalisti eri säännöt kuin ympäröivässä yhteiskunnassa. Yhteiskuntaa muuttava voima vaikutti kristillisen seurakunnan kautta.
 - => muutos näkyi mm. siinä että avioitumisikä kristityillä naisilla oli korkeampi
 - => kristityt huolehtivat toisistaan, leskistään, sairaistaan, mikä oli kristinuskon myöhemmän menestyksen osatekijä.

Lopuksi – lisää asiasta: <https://ratasyhdistys.com>

- ▶ Naisten vaikenemisesta 1 Kor 14: 34-35 & 1 Tim 2:11-15
→ Timo Lehtikoinen (Suomen vapaakirkon opiston rehtori) Kumppaneiksi luodut-seminaarin plenary ja kanava-esitykset kuunneltavissa
- ▶ Graduuni liittyviä tekstejä, kuten sen lyhennetty versio englanniksi, tai kirkkohistorian essee naisista 1. vuosisadalla, tai kurssiesseitäni (esim. Dale Martinin kirjasta) löytyy
 - ▶ <https://ratasyhdistys.co> → materiaalit
 - ▶ <https://paavalinmatkassa.wordpress.com>
- ▶ Graduni löytyy googlettamalla ”Miksi Paavali kielsi miehiä peittämästä päätään” tai ratasyhdistys.com – sivulta materiaaleista (myös lyhennetty versio englanniksi)